

Kruták Anita

Szegedi Tudományegyetem
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar
Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport

<https://doi.org/10.48040/PL.2025.1.5>

Egy új, anatómia alapú latin tankönyv bemutatása

A Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Karának (SZTE SZAOK) Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző csoportja tanítja a latin orvosi terminológia tantárgyat az orvostanhallgatók mellett a gyógyszerész- és fogorvostan-hallgatók számára is. A kurzus célja, hogy a hallgatók elsajátítsák az egészségtudományok tanulásához szükséges latin nyelvi hátteret, továbbá, hogy megismerkedjenek a latin és a görög nyelvhez köthető orvostudományi terminológiával. A hallgatók minden félév végén kitöltenek egy anonim online kérdőívet, amelyben elmondhatják véleményüket a kurzus felépítéséről, az oktatói munkáról, illetve, hogy változtatnának-e valamin. A hallgatók részéről folyamatosan, évről évre felmerül az az igény, hogy a latin terminológia kurzus az anatómia előadások, illetve a bonctermi gyakorlatok tematikáját kövesse, és ne szervrendszerenként haladjon. Ezért a latin szakcsoport oktatói célul tűzték ki a tananyag megújítását mindhárom képzésben. Ennek első lépéseként készült el egy új egyetemi tankönyv a magyar programban tanuló fogorvostan-hallgatók számára, amelyet a 2023/24-es tanév első félévében használtunk először. A tanulmány először bemutatja a latin szaknyelv oktatását a Karon, majd ismerteti a könyv szerkezeti felépítését, valamint áttekinti, hogy a fejezetek milyen alegységekből épülnek fel. A tanulmány második fele pedig a tananyaghoz kapcsolódó tanítási tapasztalatokat és hallgatói visszajelzéseket összegzi.

Kulcsszavak: anatómia, fogorvostan-hallgató, latin terminológia, módszertan, tananyagfejlesztés

Bevezetés

A latin orvosi szaknyelv a magyar orvosi és egészségtudományi képzések (orvos-, fogorvos-, gyógyszerész-, ápoló- és gyógytornásképzés) elengedhetetlen része. Ma Magyarországon a négy nagyváros (Budapest, Debrecen, Pécs, Szeged) egyetemén (Debreceni Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Semmelweis Egyetem, Szegedi Tudományegyetem) folyik orvos-, fogorvos- és gyógyszerészképzés, illetve más karokon indítanak ápoló- és gyógytornásképzést is. Általánosságban elmondható, hogy ezeken a képzéseken az első két-három évben az alapozó tárgyaké, azaz az anatómiáé, a szövettané, az embriológiáé, az élettané és a patológiáé a főszerep. Ezeknek a tárgyaknak a terminológiai alapja az orvosi latin nyelv, ezért fontos, hogy a hallgatók már az első félévben megismerkedjenek a nyelv szerkezetével.

Az elmúlt években folyamatos igény mutatkozott az orvosi latin szaknyelv oktatásának megújítására, ennek eredményeképpen új tankönyvek, egyetemi jegyzetek jelentek meg. Itt fontos megemlíteni a szakközépiskolai, illetve szakiskolai használatra íródott tankönyveket is. Ezek többnyire a szervrendszereket tekintik át (Nagy, 2013; Szentgyörgyi, 2022), és van olyan kiadvány, amely patológiai és klinikai kiegészítésekkel oktatja a szaknyelvet (Diriczné Barna, 2020). Fő hátrányuk közé tartozik azonban, hogy nem túl részletesek, illetve nyelvi feladatokat, példaszövegeket vagy hosszabb fordítandó patológiai kifejezéseket egyáltalán nem, vagy csak érintőlegesen tartalmaznak. Alkalmasak viszont a tematikusan felsorolt alapszókincs elsajátítására, bár az anatómiai gyűjtőnevek, a gyógyszerészeti és a klinikumra vonatkozó kórélettani fogalmak szintén hiányosak.

Az egyetemi tankönyvek, jegyzetek sajátossága, hogy a szakiskolai könyvekkel ellentétben a részben vagy teljesen latin nyelvű orvosi műfajok (orvosi jelentés, diagnózis, recept, boncolási jegyzőkönyv stb.) megírásához nagyobb nyelvi felkészültséget biztosítanak, számos példaszöveggel együtt. Ezek a kiadványok általában igazodnak valamely egyetemi

képzés nyelvi követelményeihez. Sokáig a klasszikus és általános, de ma már elavultnak számító „Belák-könyv”, azaz Belák Erzsébet „*Lingua latina medicinalis*” című könyve (Belák, 2007) volt a mérvadó, azonban az elmúlt 15-20 évben számos erőfeszítés történt új, az adott kar képzéséhez és a hallgatói igényekhez igazodó orvosi (Barta-Varga, 2019; Répás, 2013; Takáts, 2015), fogorvosi (Répás, 2019), gyógyszerész (Barta-Varga, 2016; Takácsné, 2012) vagy akár gyógytornász (Takácsné, 2014) tankönyvek megírására.

Orvosi latin szaknyelv oktatása az SZTE SZAOK-on

A Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Karon az Orvosi Szaknyelvi Kommunikációs és Fordítóképző Csoport biztosítja az orvosi latin szaknyelv oktatását a magyar és külföldi orvostan-, fogorvostan-, és a gyógyszerészhallgatók számára. A magyar gyógyszerészeti latin kurzusokat a 2022/23-as tanévtől vettük át az Idegennyelvi Kommunikációs Intézetől, így az Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar kivételével egyetemünk minden egészségügyi képzésén a mi csoportunk oktatja az orvosi latin szaknyelvet. Az Orvostudományi Karon két félévig, a Gyógyszerésztudományi és Fogorvostudományi Karon pedig egy félévig tanulják a hallgatók a latint kötelező tárgyként heti 1x90 percben. Ezeknek a kurzusoknak a célja, hogy a hallgatók elsajátítsák az egészségtudományok tanulásához szükséges latin nyelvi háttérrel, továbbá, hogy megismerkedjenek a latin és a görög nyelvhez köthető orvostudományi terminológiával. Tehát nem kizárólag a nyelvtan tanítására fókuszálunk, hanem emellett az anatómiai terminológia és a klinikai terminusok megértéséhez és azok alkalmazásának elsajátításához nyújtunk segítséget.

Mintegy négy évvel ezelőtt szakcsoportunkban is egy többrétű megújulási folyamat indult el. Először a nyelvtani területen kezdtünk újítani, vagyis az addigi deklinációk szerinti tanításról áttértünk az esetek szerinti tanításra, nem tanítjuk a részes (dativus) esetet, hiszen az orvosi latinban sem használatos, továbbá az igeragozási rendszerből is csak a recepteken előforduló felszólító módú igéket tanítjuk meg. Összességében tehát csak az orvosi nyelvben feltétlenül szükséges és használatos nyelvtani ismeretek megtanítására kezdtünk szorítkozni, ezzel is elősegítve, hogy kifejezetten a szakmájuk gyakorlásához fontos ismereteket kapjanak a hallgatók.

Ez a változás automatikusan hozta magával a következő lépést, azaz új tankönyvek bevezetését. Míg korábban Belák Erzsébet „*Lingua latina medicinalis*” (Belák, 2007) tankönyvéből és annak angol nyelvű változatából tanítottuk a magyar és az angol nyelvű képzés hallgatóit, ezt követően a magyar hallgatók esetében Diriczné „*Orvosi latin*” című tankönyvét (Diriczné Barna, 2020) kezdtük el használni, az angol képzésben résztvevők pedig a csoport oktatói által összeállított „*Latin Based Medical Terminology*” (Brandl et al., 2021) című egyetemi jegyzetből sajátíthatták el az orvosi latin szaknyelv alapjait. A magyar képzésen jelenleg használt Diriczné-féle könyv hátránya, hogy a hangsúly nagyrészt a terminológián van (anatómiai terminológia és a klinikai terminusok), és ezért nagyon kevés nyelvtani feladat található benne, ami elengedhetetlen feltétele lenne, hogy a hallgatók el tudják mélyíteni a tudásukat. A 2022/2023-as tanévtől azonban rendelkezésünkre áll egy új feladatgyűjtemény is kiegészítésként, ugyanis a tanszéki oktatók által összeállított angol nyelvű feladatgyűjteményt adaptáltuk magyar nyelvre kisebb változtatásokkal, illetve kiegészítésekkel (Brandl et al., 2022).

Einhorn (2021) rámutat arra, hogy mennyire fontossá vált az elmúlt években, különösen az online oktatás bevezetésével, a változás képessége és a változáshoz való viszony, amely nemcsak a tanulót, hanem a tanárt is egyaránt érinti. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy az oktatók tudjanak alkalmazkodni a változáshoz, tehát nemcsak naprakészen tartsák a tudásukat, hanem folyamatosan bővítsék is azt. Ez utóbbit azért tartjuk szükségesnek, mert a hallgatókat elsősorban orvosi latin szaknyelvre (anatómiai és klinikai terminológiára) oktatjuk: egy

elsőéves orvostanhallgató például már az első héten akár 100-120 új terminussal is találkozhat a kurzusai során.

A latin szaknyelvet oktatók azonban kivétel nélkül klasszika-filológusok, azaz orvosi latin nyelvet soha nem tanultak az egyetemi képzés keretein belül. Ezért a szegedi Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézettel együttműködve két évvel ezelőtt elindítottunk egy továbbképzési programot. Ennek keretében a latin szaknyelvet oktatók is elvégzik a másfél éves anatómia modult: az anatómia előadásokat és a bonctermi gyakorlatokat látogathatjuk az intézet engedélyével. Az oktatóknak vizsgázási kötelezettségük nincs, az óralátogatások célja az, hogy minél jobban megismerkedjünk az anatómiai szókinccsel és személyesen megtapasztaljuk, hogy mit kell a hallgatóknak teljesíteniük. Eddig kollégám, Brandl Gergely és én végeztük el a képzést, és a szakcsoporthoz újonnan csatlakozó kollégák is a közeljövőben teljesíteni fogják. Távlati célunk pedig egy új, az anatómia kurrikulumhoz igazodó tankönyv megírása, amely a magyar nyelvű orvosképzésben venné át az eddigi tankönyvek helyét.

Az oktatás során minél jobban szeretnénk elősegíteni a hallgatók eredményes tanulását, ezért a szakcsoporthoz is egyre nagyobb hangsúlyt fektet az IKT-eszközök órán történő alkalmazására, és azt látjuk, hogy a hallgatók részéről is egyre nagyobb az igény a digitális eszközöket is alkalmazó gamifikációra (Csongor–Németh–Hild, 2018; Dávidovics, 2021). A Coospace felületére feltöltött feladatok mellett egyéb online felületeket (Quizlet; Kahoot; Wordwall) is használunk a terminológia és a nyelvtan gyakoroltatására. A Coospace, Quizlet és Wordwall feladatokat leginkább otthoni gyakorlásra szánjuk, az órán pedig Kahoot feladatsorokkal ösztönözzük a hallgatókat a hatékonyabb tanulásra.

Célcsoport és célkitűzések

A „*Latin alapú orvosi terminológia fogorvostan hallgatóknak*”¹ (Kruták, 2023) egyetemi tankönyv elsősorban a Szegedi Fogorvostudományi Kar elsőéves hallgatói számára készült. Ezt megelőzően Répás László „*Latin terminológia fogorvoshallgatóknak*” (Répás, 2019) című tankönyvét használtuk, amely felépítését tekintve szervrendszerenként haladt, klinikai terminusok pedig inkább a tankönyv második felében kaptak nagyobb hangsúlyt. A latin kurzus befejezését követően a hallgatók mindig kitöltenek egy anonim kérdőívet a félévet értékelve, melyben arra is kitérhetnek, hogy milyen egyéb javaslatuk van a kurzussal kapcsolatosan. A diákok többsége általában azt javasolja, hogy a kurzus felépítése jobban igazodhatna az anatómia kurzusok tematikájához. Ez ösztönzött arra, hogy egy új, a Kar anatómiai előadásainak és gyakorlatainak tematikáját és szókincsét jobban követő tankönyvet készítsék az egyféléves kurzushoz, illetve a klinikai terminusok is nagyobb teret kapjanak. Mivel a könyv elsősorban fogorvostan-hallgatóknak készült, így természetesen sok, fogorvoslással kapcsolatos szakkifejezés is bekerült a könyvbe.

A könyv kidolgozását megelőzően természetesen számos kérdés merült fel a felépítésével kapcsolatban: *Mit tanítsunk egy félév alatt? Mit tudunk tanítani egy félév alatt? Milyen legyen a fejezetek felosztása?* Ezen kérdések megválaszolása után lehetett csak meghatározni, hogy milyen didaktikai alapelvek szerint történjen a könyv összeállítása. A legfontosabb tartalmi cél az volt, hogy az anatómiai szókincs az anatómia előadások tematikáját kövesse, és annak szókincsével megismertessük a hallgatókat. Fontosnak tartottam a fokozatosság elvét, miszerint a hallgatókat fokozatosan vezessük be a legfontosabb, klinikai és fogászati szakterületen használt terminusok megismerésébe. Az egyik meghatározó formai szempont az volt, hogy a könyv tartalmazza az aktuális anatómiai témára vonatkozó képi illusztrációkat, amelyek megkönnyíthetik a tanulási folyamatot. A nyelvtani részeknél pedig a

¹ A kifejezés a magyar helyesírás szabályai szerint kötőjellel írandó, tehát a helyes alak fogorvostan-hallgató. Azonban azért választottam mégis a kötőjel nélküli formát, mert a Szegedi Fogorvostudományi Kar hivatalos felületein is ez az írásmód használatos.

táblázatos formátumot részesítettem előnyben, hogy minél átláthatóbbak legyenek a különböző nyelvtani szabályok.

A tankönyv felépítése

A tankönyv 12 fejezetből, a könyv végén található mellékletekből és egy latin-magyar szójegyzékből áll. A fejezetek felépítése többnyire azonos és minden fejezet öt fő részből áll: *A. Anatómiai terminológia; B. Nyelvtan; C. Feladatok; D. Klinikai terminológia; E. Szószedet.* Az első fejezetben két további rész található (*Bevezetés az orvosi latin nyelvbe; Latin ábécé és kiejtés*). A hatodik és tizenkettedik fejezet célja az előző fejezetekben tanult terminológiai és nyelvtani tananyag ismételése és gyakorlása, így ezeknek a fejezeteknek is ugyanaz a felépítése, kivéve, hogy nem található a fejezetek végén szószedet. Az alapötlet az volt, hogy minden fejezet tartalmazzon egy anatómiai és klinikai terminológiai témakört, illetve egy nyelvtani és az ahhoz kapcsolódó gyakorlófeladatokat összegző részt. Minden fejezetet egy-egy szószedet zár le.

Mint korábban láthattuk, a fejezetekben először az *Anatómiai terminológia (A)* résszel indítjuk a tanulási folyamatot. Természetesen az alapoktól (testrészek, síkok és irányok) kezdjük, és a tankönyv a Fogorvostudományi Karon az első félévben oktatott anatómia előadások tematikáját követi: a felső végtag csontjai, izmai és ízületei; az alsó végtag csontjai, izmai és ízületei; a törzs csontjai és izmai; a koponya főbb csontjai és azok csontképletei. Hely és idő hiányában a felső és alsó végtag erei és idegei témakörök kimaradtak a könyvből. Habár a hallgatók a fog anatómiájáról csak a második félévben tanulnak, fontosnak tartottam, hogy ezt a témát is belevegym a tankönyvbe, így a könyv utolsó fejezetének anatómiai része a szájüreg, a nyelv és a fog legfontosabb terminusait ismerteti meg a hallgatókkal. Mivel nem kizárólag az anatómiai szókincsre fókuszálunk, hanem a nyelvtannal és a klinikai terminusokkal történő ismerkedés is fontos, ezért a könyv nem tud teljes mértékben párhuzamosan haladni az anatómia előadásokkal.

Az *Anatómiai terminológia* részt követi a *Nyelvtan (B)* szakasz. Mivel a tantárgy csak egy féléves, így mérlegelni kellett, hogy mi az, ami mindenképpen bekerüljön a könyvbe. A legfontosabb szempont az volt, hogy mivel a hallgatók rengeteg új kifejezéssel, birtokos és minőségjelzős szerkezetekkel ismerkednek meg már az első két hétben, ezért az erre vonatkozó nyelvtani ismeretanyagot már az első három fejezetben átvesszük. Tehát kezdjük az egyes szám alanyesettel (*singularis nominativus*) és illetve a birtokos szerkezetek (*genitivus*) gyakorlásával, ezt követően pedig megtanítjuk a hallgatóknak a melléknevek rendszerét, továbbá a főnév-melléknév egyeztetést egyes szám alanyesetben (*singularis nominativus*) és birtokos esetben (*genitivus*).

Korábban a tanítás során nem ezt a sorrendet követtük, azaz a diákok előbb megtanulták a főnév egyes és többes számú alany- és birtokos esetét, majd ezután következett a melléknevek ragozása. Azonban azt tapasztaltuk, hogy a hallgatóknak könnyebb úgy megérteni és tanulni az anatómiai terminusokat, ha felismerik mi a birtokos, illetve jelzős szerkezet, illetve hogy mikor melyik végződést kell használni. A felső végtag főbb csontjait és csontképleteit tárgyaló harmadik fejezetben például táblázatos formában gyakoroltatjuk a terminusokat: a magyar jelentés van megadva a baloldali oszlopban, a jobboldali oszlopban pedig a hiányos latin kifejezés, ahol vagy a birtokos szerkezet hiányzó birtokos (*genitivus*) végződését kell beírni, vagy a minőségjelzős szerkezetben a melléknév megfelelő végződését kell kiválasztani a zárójelben megadott lehetőségek közül. A főnév-melléknév egyes szám alanyesetben (*singularis nominativus*) és birtokos esetben (*genitivus*) történő egyeztetésének megtanulása után a hallgatók megismerkednek a főnevek többes szám alanyeset (*pluralis nominativus*) és birtokos (*genitivus*) alakjaival, majd ezekben az esetekben is megtanítjuk a főnév-melléknév egyeztetést. Az utolsó három fejezetben olyan kisebb nyelvtani témákkal foglalkozunk, mint a

számok (tőszámnevek és sorszámnevek 1-től 20-ig), a melléknévképzés (egyszerű és összetett melléknévek) és a melléknévfokozás.

A nyelvtani anyagot a *Feladatok (C)* részben gyakoroltatjuk. A feladatok összeállításánál a fő szempont az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladás volt. Tehát mindig az egyszerűbb szóképzési feladatokkal kezdünk, majd haladunk az összetettebb szerkezetek megalkotása, fordítása felé. Leginkább a korábbi fejezetekben tanult szavakat használjuk a feladatokban, de mindig sor kerül új kifejezések bevezetésére is. Ez utóbbiakat a fejezet végén található szószerkesztésben összegyűjtjük.

A *Klinikai terminológia (D)* részt azért tartottam fontosnak, mert úgy vélem, a hallgatóknak már a kezdetektől szükséges az alapvető klinikai terminusokkal ismerkedni. Sajnos itt is az időhiány volt a legfőbb probléma, így ez a rész nem hosszabb 1 vagy 2 oldalnál. Az első két fejezetben a hallgatók alapkifejezésekkel ismerkednek meg, azaz az orvos- (pl. *cardiologia, dermatologia, nephrologia* stb.) és fogorvostudomány fő területeinek latin elnevezéseivel (pl. *cariologia, gnathologia, parodontologia* stb.), majd a testrészek idegen elnevezéseikhez kapcsolódó betegségekkel, állapotokkal (pl. *otitis, laparoscopia, cephalalgia*). Az ezt követő fejezetekben a csontokkal, izmokkal és ízületekkel kapcsolatos betegségeket, valamint a vizsgáló és sebészi eljárásokat mutatja be a könyv. Az anatómia területén is fontos latin praeverbiumok és praefixumok használatát is gyakorolhatják a diákok a 7. fejezetben, majd pedig a számokra, mennyiségekre utaló praefixumok kerülnek előtérbe. Az utolsó, a szájüreg és a fog anatómiájával foglalkozó fejezetben, mivel a nyelvtani rész és az ehhez kapcsolódó feladatok mennyisége kevesebb, így három oldalban foglaltam össze a fog és a szájüreg betegségeit és rendellenességeit, amelyeket változatos feladatokon keresztül gyakorolhatnak a hallgatók.

Az ötödik *Szószerkesztés (E)* rész mindig a fejezetek utolsó része, amely az adott lecke összes új szavát tartalmazza, ideértve az anatómiai és egyéb szavakat is. Annak érdekében, hogy a hallgatók könnyen ki tudják keresni az anatómiai kifejezéseket, a szószerkesztést két részre osztottam. Az első részben az adott fejezet anatómiai terminusai szerepelnek ábécé sorrendben, ezt követően pedig az adott fejezetben korábban nem szereplő új főnevek és melléknévek szerepelnek. A főnevek esetében teljes szótári alakot használtam (pl.: *dens, dentis m*), ugyanis eddigi tapasztalataim alapján a hallgatók sokszor küzdenek a rövidebb szótári alakok feloldásával (pl. *vulnus, -eris n*) és sokszor az egyes szám birtokos (*singularis genitivus*) alakot rosszul oldják fel.

A tankönyv végén található a mellékletek rész, amely magában foglalja a legfontosabb nyelvtani táblázatokat, a latin és görög szóelemekre vonatkozó két táblázatot és a gyakorló fejezetek néhány feladatához a megoldókulcsot.

Hallgatói visszajelzések

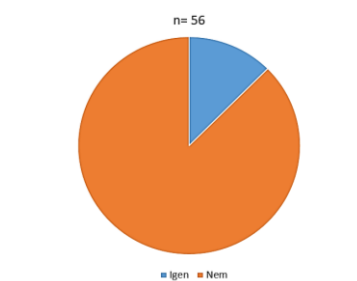
A tankönyvet a 2023/24-es tanévben használtuk először, így a félév végén szerettem volna felmérni, hogy a hallgatók milyen tapasztalatokat szereztek az új tananyaggal kapcsolatban. A felmérés eredményei azt a fő célt szolgálják, hogy a hallgatói visszajelzéseket figyelembe véve a tananyagot a jövőben minél hatékonyabban tovább tudjam fejleszteni. Ebben a kismintás felmérésben négy elsőéves csoport (összesen 56 fő) vett részt, ezért a felmérés eredménye nem tekinthető reprezentatívnak. A felméréshez egy saját készítésű papíralapú kérdőívet használtam, amelyet az órán töltöttek ki a hallgatók. A kérdőív anonim és önkéntes volt.

A kérdőív eredményei

A kérdőív első két kérdése arra vonatkozott, hogy a hallgatók tanultak-e már korábban latin nyelvet (1. ábra), vagy bármilyen más nyelvet az egyetemi tanulmányaik megkezdése előtt. Az

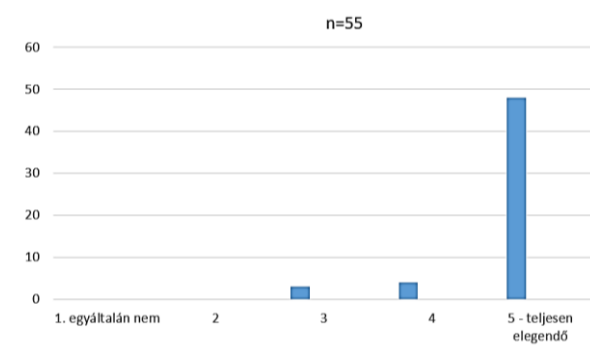
56 válaszadó hallgató közül mindössze csak 8 fő tanult korábban latint. Tehát a hallgatók többségének nem voltak korábbi tapasztalatai a nyelv tanulására vonatkozóan. Ennek az az oka, hogy akik érettségiztek latin nyelvből, vagy tanultak már korábban más oktatási intézményben egészségügyi latint, az év elején kérelmezhetik a felmentésüket a kurzus alól, így ők nem is töltötték ki ezt a kérdőívet, mivel nem kellett teljesíteniük a latin kurzust.

1. ábra. Tanult-e latint egyetemi tanulmányai megkezdése előtt?

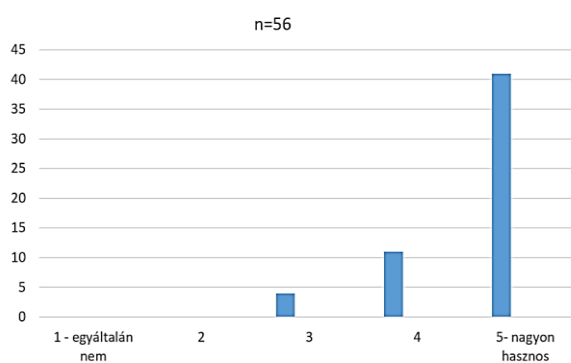

A következő két kérdés (2. és 3. ábra) már a tankönyv felépítésére, illetve a tananyagra vonatkozott. Az 55 hallgató (egy hallgató nem válaszolt) nagy többsége nemcsak elegendőnek tartja a tankönyvben feldolgozott anatómiai terminológiai anyagot, hanem nagyon hasznosnak is találták azokat a feladatokat, amelyek kifejezetten ezt a szókincset gyakoroltatták.

2. ábra. Elegendőnek tartja-e a tankönyvben feldolgozott anatómiai terminológiai anyagot?

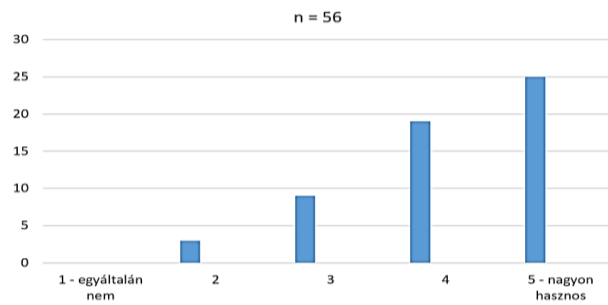

3. ábra. Mennyire találta hasznosnak az anatómiai szókincset feldolgozó feladatokat?

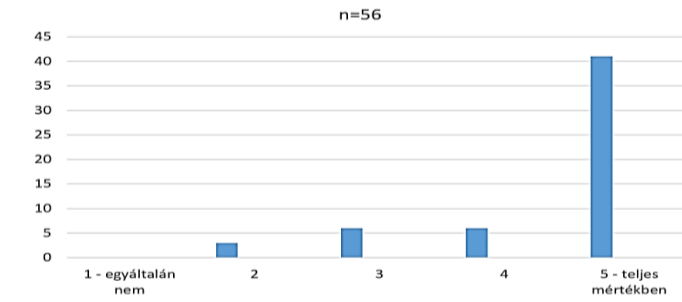
A nyelvtant érintő következő kérdés (4. ábra) esetében jobban megoszlott a válaszadók véleménye. A hallgatóknak kevesebb, mint fele (24 fő) találta nagyon hasznosnak a tankönyvben feldolgozott nyelvtani anyagot, az 1-5-ig tartó skálán 20 fő a 4-es értéket, 9 fő a 3-as értéket, 3 fő pedig a 2-es értéket választotta. Azonban nem volt olyan hallgató, aki szerint egyáltalán nem volt hasznos ez az anyagrész.

4. ábra. Mennyire tartja hasznosnak a tankönyvben feldolgozott nyelvtani anyagot?

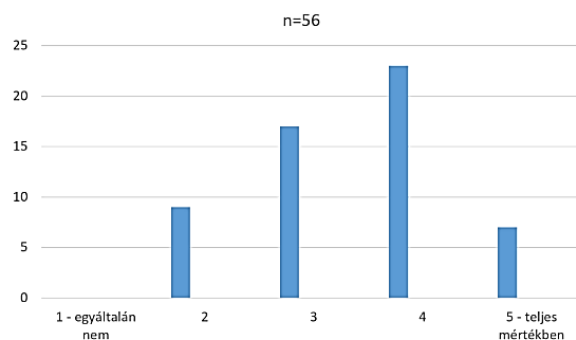
A kérdőív két kérdést tartalmazott a vizsgákra történő felkészülésről, amely arra kereste a választ, hogy a tankönyvi feladatok mennyire segítették a hallgatókat az anatómia, illetve a latin vizsgára történő felkészülésben. Az első kérdésre adott válaszok alapján azt láthatjuk, hogy a hallgatók többsége szerint a latin vizsgára teljes mértékben fel tudtak készülni a tankönyv feladataival (5. ábra).

5. ábra. Mennyire segítették a tankönyvi feladatok a latin vizsgára történő készülést?

Az anatómia vizsga esetében már jobban megoszlottak a válaszok (6. ábra). Az 1-5-ig tartó skálán a hallgatók többsége a 3-as és 4-es értéket választotta.

6. ábra. Mennyire segítették a tankönyvi feladatok az anatómia kurzusra történő készülést?

A két kérdés esetében adott válaszokat összehasonlítva láthatjuk (5. és 6. ábra), hogy a legtöbb hallgató a latin vizsgára történő felkészüléshez kifejezetten hasznosnak találta a könyv tananyagát, azonban az anatómia vizsga esetében már jobban megoszlottak a vélemények. Azonban itt fontos kiemelni, hogy a latin kurzus elsődleges célja nem az, hogy a hallgatókat felkészítsük az anatómia vizsgára.

Végül a kérdőíven két nyitott kérdésre válaszolhattak a hallgatók. Az első kérdés arra vonatkozott, hogy bővítenék vagy csökkentenék-e a tananyagot. Többen is javasolták a

tananyag bővítését további fogászattal kapcsolatos kifejezésekkel és részletesebb nyelvtani magyarázatokkal akár külön dokumentumban összegyűjtve. Az eddigi tapasztalatok alapján hasznos újítás lenne, mert ez a módszertani megoldás még hatékonyabbá tenné a könyv használatát, és így ezeket nem kellene mindig a könyvben keresni, ami megszakítja a munkafolyamatot. Emellett több hallgató kiemelte, hogy az összes feladathoz szeretnének megoldókulcsot. Így tudnák magukat ellenőrizni, de ennek megvan az a veszélye, hogy csökkentheti a hallgatók önálló tanulásának motivációját. Volt azonban olyan hallgató is, aki a nyelvtan csökkentésére tett javaslatot. Ezzel szemben a válaszadók fele úgy gondolja, nincs szükség változtatásra, megfelelő a könyv felépítése. A második nyitott kérdésnél a hallgatók leírhatták egyéb észrevételeiket a tankönyvvvel kapcsolatban, de a válaszadók többsége ezt a részt üresen hagyta.

Jövőbeni tervek, célok

Mint az már korábban hangsúlyoztam, a *Latin alapú orvosi terminológia fogorvostan hallgatóknak* tankönyv elsősorban a Szegedi Fogorvostudományi Karon tanuló elsőéves magyar hallgatók számára készült, és mivel a 2023/24-es tanévben vezettük be először a jegyzetet, így kevés tapasztalattal rendelkezünk a használatára vonatkozóan. A kitöltött hallgatói kérdőívek azonban segítenek abban, hogy továbbfejlesszük, és még inkább a hallgatói igényekhez igazítsuk a tankönyvet. Egyik ilyen cél a további mellékletekkel történő bővítés: nyelvtani összefoglaló fejezet, a felső és alsó végtag ereit és idegeit feldolgozó rész, illetve a megoldókulcs bővítése.

A pozitív hallgatói visszajelzések alapján távlati terveink között szerepel még egy második féléves latin terminológia szeminárium indítása is választható tárgyként, amely szintén az anatómia előadás tematikáját követné.

Hivatkozások

- Barta, A. – Varga, É. K. (2016): *Latin szaknyelv és terminológia gyógyszerészhallgatók számára* I. Kézirat. Semmelweis Egyetem Szaknyelvi Intézet
- Barta, A. – Varga, É. K. (2019): *Az orvosi terminológia latin alapjai. Orvostanhallgatók számára*. Kézirat. Semmelweis Egyetem Szaknyelvi Intézet
- Brandl, G. et al. (2021) : *Latin Based Medical Terminology*. JatePress: Szeged
- Brandl, G. et al. (2022): *Latin alapú orvosi terminológia*. JatePress: Szeged
- Belák, E. (2007): *Lingua latina medicinalis*. Semmelweis Kiadó: Budapest
- Csongor, A. – Németh, T. – Hild, G. (2018): Online eszközök az orvosi szaknyelvoktatásban. In: Bocz, Zs. – Besznyák R. (eds.): (2018): *Porta Lingua – 2018*. Szaknyelvoktatók és Kutatók Országos Egyesülete: Budapest
- Dávidovics, A. (2021): Szaknyelvoktatás és gamifikáció. In: Bocz, Zs. -Besznyák R. (eds.): (2021): *Porta Lingua – 2021*. Szaknyelvoktatók és Kutatók Országos Egyesülete: Budapest
<https://doi.org/10.48040/PL.2021.2>
- Diriczné Barna, Gy. (2020): *Orvosi latin*. Műszaki Könyvkiadó: Budapest
- Einhorn, Á. (2021): A szaknyelvoktatáshoz szükséges tanári kompetenciák fejlesztése In: Bocz, Zs. – Besznyák R. (eds.): (2021): *Porta Lingua – 2021*. Szaknyelvoktatók és -Kutatók Országos Egyesülete: Budapest
<https://doi.org/10.48040/PL.2021.3>
- Kruták, A. (2023): *Latin alapú orvosi terminológia fogorvostan hallgatóknak*. Tisza Press: Szeged
- Nagy, J. (2013): *Orvosi latin nyelvi alapismeretek*. Medicina Könyvkiadó: Budapest
- Répás, L. (2013): *Bevezetés az orvosi latin nyelvbe I*. Szerzői Kiadás: Debrecen
- Répás, L. (2019): *Latin terminológia fogorvoshallgatóknak*. Szerzői Kiadás: Debrecen
- Szentgyörgyi, K. (2022): *Orvosi latin kifejezések*. Mozaik Kiadó: Szeged
- Takácsné Tóth, E. (2012): *Latin nyelvkönyv gyógyszerész hallgatók számára*. Debrecen
- Takácsné Tóth, E. (2014): *Latin nyelv. Tankönyv és munkafüzet gyógytornász hallgatók számára*. Debreceni Egyetemi Kiadó: Debrecen
- Takáts, Zs. (2015): *Orvosi terminológia*. Bocz Nyomda Kft.: Pécs

Internetes hivatkozások

Kahoot: <https://kahoot.it/>

Quizlet: <https://quizlet.com/>

Wordwall: <https://wordwall.net/hu>

The introduction of a new, anatomy-based Latin coursebook

The Department of Medical Communication and Translation Studies at the Faculty of Medicine, University of Szeged, teaches Latin medical terminology to medical students as well as to pharmacy and dentistry students. The course aims to provide students with the necessary background in Latin for studying health sciences and to familiarise them with the basic medical terminology related to the Latin and Greek languages. At the end of each semester, students fill in an online anonymous questionnaire in which they can give their opinion on the course structure, the teaching and whether they would like to change anything. The students have claimed that the Latin terminology course should follow the curriculum of the anatomy lectures and the dissection practice. For this reason, the main objective of the Latin instructors at the department is to renew the curriculum in all three forms of training. As a first step, a new coursebook for dental students in the Hungarian programme was prepared and used for the first time in the first semester of the academic year 2023/24. The paper first introduces the teaching of medical Latin at the Faculty, then describes the structure of the book and reviews the subsections of the chapters. The second half of the paper summarises the teaching experiences and student feedback related to the course.

Keywords: *anatomy, student of dentistry, Latin terminology, methodology, development of course materials*